

Szkoła to moje miejsce

Raport z ewaluacji Szkolnych Budżetów Obywatelskich - II edycja.

1. Wstęp

W dniach 24.10.2022 do 06.11.2022 zostały przeprowadzone warsztaty ewaluacyjne w szkołach biorących udział w II edycji Szkolnych Budżetów Obywatelskich (SBO). Spotkania zostały przeprowadzone przez mentorów i mentorki z Fundacji Twórczości, Edukacji i Animacji Młodzieży - "Teatrikon", wspierających szkoły w realizacji SBO. W warsztatach wzięło udział 176 osób, które wchodziły w skład Szkolnych Zespołów Roboczych (SZR)

2. Szkolny Budżety Obywatelski - II edycja

a. Podstawowe informacje

Do udziału w drugiej edycji Szkolnych Budżetów Obywatelskich zostało wybranych 20 szkół, które wzięły udział w konkursie "Rozwój samorządności uczniowskiej w Lublinie - Szkolne Budżety Obywatelskie - druga edycja" współfinansowany w ramach dwustronnej Inicjatywy „Młodzież dla Miasta, Miasto dla Młodzieży – projekty i inicjatywy angażujące i włączające społeczności lokalne”, która uzyskała wsparcie w wysokości 850 000 € z Islandii, Liechtensteinu i Norwegii za pośrednictwem Funduszy Norweskich i EOG. Inicjatywa ma na celu zwiększenie zaangażowania obywatelskiego młodzieży (10-30 lat) z Polski, Białorusi i Ukrainy w społeczności lokalne, w zakresie podejmowania działań przy wsparciu i wykorzystaniu doświadczeń norweskich.

Do udziału w projekcie zostały zaproszone następujące szkoły:

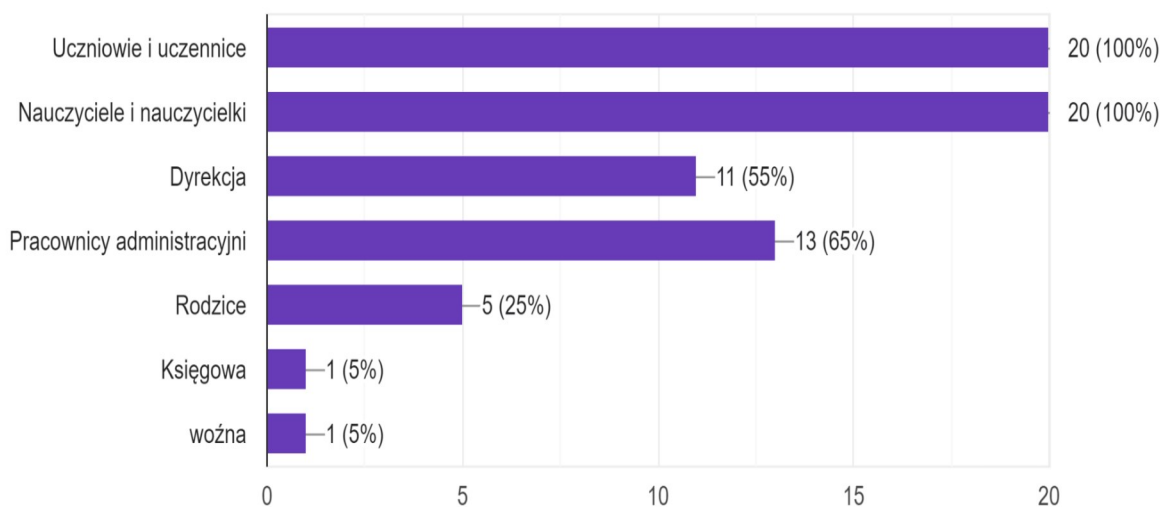
- **4 zespoły szkół:** Zespół Szkół Chemicznych i Przemysłu Spożywczego, Zespół Szkół Transportowo-Komunikacyjnych im. Tadeusza Kościuszki w Lublinie, Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 1 im. Z. Herberta w Lublinie, Zespół Szkół Budowlanych im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Lublinie
- **12 szkół podstawowych:** Szkoła Podstawowa nr 46 im. Króla Jana III Sobieskiego w Lublinie, Szkoła Podstawowa nr 57 im. Jana Kochanowskiego w Lublinie, Szkoła Podstawowa nr 28, Szkoła Podstawowa nr 16 im. Fryderyka Chopina w Lublinie, Szkoła Podstawowa nr 4 im. Adama Mickiewicza w Lublinie, Szkoła Podstawowa nr 40 im. Lubelskiego Lipca 1980, Szkoła Podstawowa nr 20 im. Jarosława Dąbrowskiego, Szkoła Podstawowa nr 51 im. Jana Pawła II w Lublinie, Szkoła Podstawowa nr 18 im. Macieja Rataja w Lublinie, Szkoła Podstawowa nr 29 im. Adama Mickiewicza w Lublinie, Szkoła Podstawowa nr 38 im. Henryka Sienkiewicza, Szkoła Podstawowa nr 31 im. Lotników Polskich w Lublinie
- **2 ośrodki szkolno-wychowawcze:** Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 1 w Lublinie, Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy im. Prof. Zofii Sękowskiej dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnych
- **1 liceum ogólnokształcące:** III Liceum Ogólnokształcące im. Unii Lubelskiej
- Lubelskie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego im. K. K. Baczyńskiego

b. Szkolne Zespoły Robocze

W każdej szkole został powołany Szkolny Zespół Roboczy, którego zadaniem jest koordynowanie działań związanych z realizacją SBO w placówce. **W sumie w pracę w SZR w 20 szkołach biorących udział w projekcie, zaangażowanych jest 246 osób.** Skład SZR jest inny w zależności od szkoły. We wszystkich szkołach SZR tworzą osoby uczące się, nauczyciele i nauczycielki. W ponad połowie szkół skład SZR uzupełniają przedstawiciele i przedstawicielki dyrekcji i pracowników administracyjnych, a w 5 szkołach również rodzice.

Kto wchodzi w skład Szkolnego Zespołu Roboczego?

20 odpowiedzi

c. Etapy realizacji SBO

Szkoły realizują Szkolny Budżet Obywatelski zgodnie z poniższym schematem:

Krok 1: Powołanie Szkolnego Zespołu Roboczego i stworzenie regulaminu

Krok 2: Generowanie pomysłów

Krok 3: Pisanie i składanie projektów

Krok 4: Weryfikacja projektów

Krok 5: Promocja projektów

Krok 6: Wybór projektów

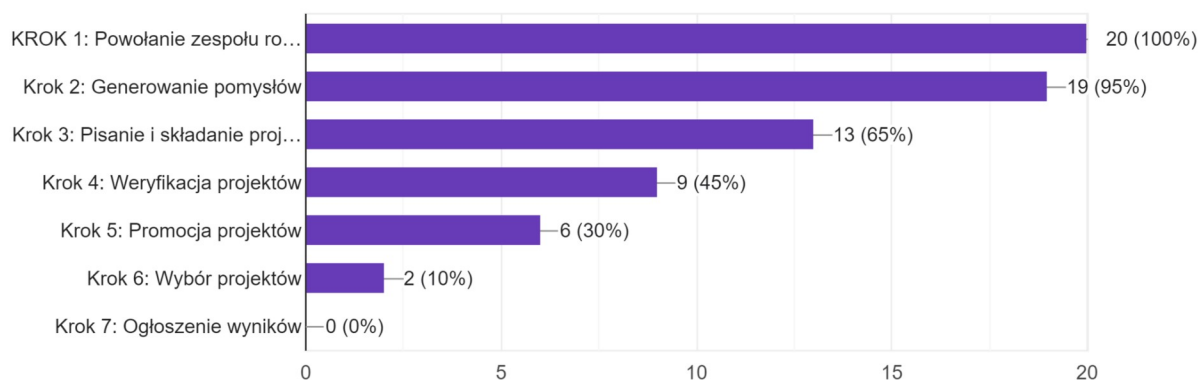
Krok 7: Ogłoszenie wyników i realizacja zwycięskich projektów

Krok 8: Ewaluacja szkolnego budżetu

Na dzień zakończenia I części ewaluacji tj. 6.11.2022 wszystkie szkoły zrealizowały krok 1, czyli powołały Szkolny Zespół Roboczy i opracowały regulamin. W 19 szkołach zakończył się etap generowania pomysłów, a wnioski na projekty w ramach SBO zostały złożone w 13 placówkach.. Weryfikacja formalna projektów odbyła się w 9 szkołach, a w 6 skończył się etap promocji projektów. Etap wybierania projektów zakończył się w 2 szkołach. Żadna szkoła nie ogłosiła jeszcze wyników.

Jakie kroki w realizacji SBO szkoła ma już za sobą?

20 odpowiedzi

d. Włączanie osób z Ukrainy uczących się w szkole w realizacji SBO

W 18 szkołach, które realizują SBO uczą się osoby z Ukrainy. Wszystkie placówki podjęły próby włączenia młodzieży ukraińskojęzycznej w proces realizacji SBO. Wykorzystane metody różniły się w zależności od wielkości społeczności ukraińskiej w danej szkole.

W placówkach, w których grupa młodzieży z Ukrainy nie była duża stosowano następujące metody:

- indywidualne rozmowy z uczniami i uczennicami z Ukrainy (7 szkół)
- organizacja konsultacji na przerwach podczas których członkowie i członkinie Szkolnego Zespołu Roboczego tłumaczyli regulamin i odpowiadali na pytania (1 szkoła)
- pomoc Szkolnego Zespołu Roboczego w wypełnieniu wniosku (2 szkoły)
- organizacja spotkań grupowych z uczniami i uczennicami z Ukrainy i przekazanie im informacji o projekcie (2 szkoły)
- pomoc nauczycieli/wychowawców w zrozumieniu regulaminu (2 szkoły)

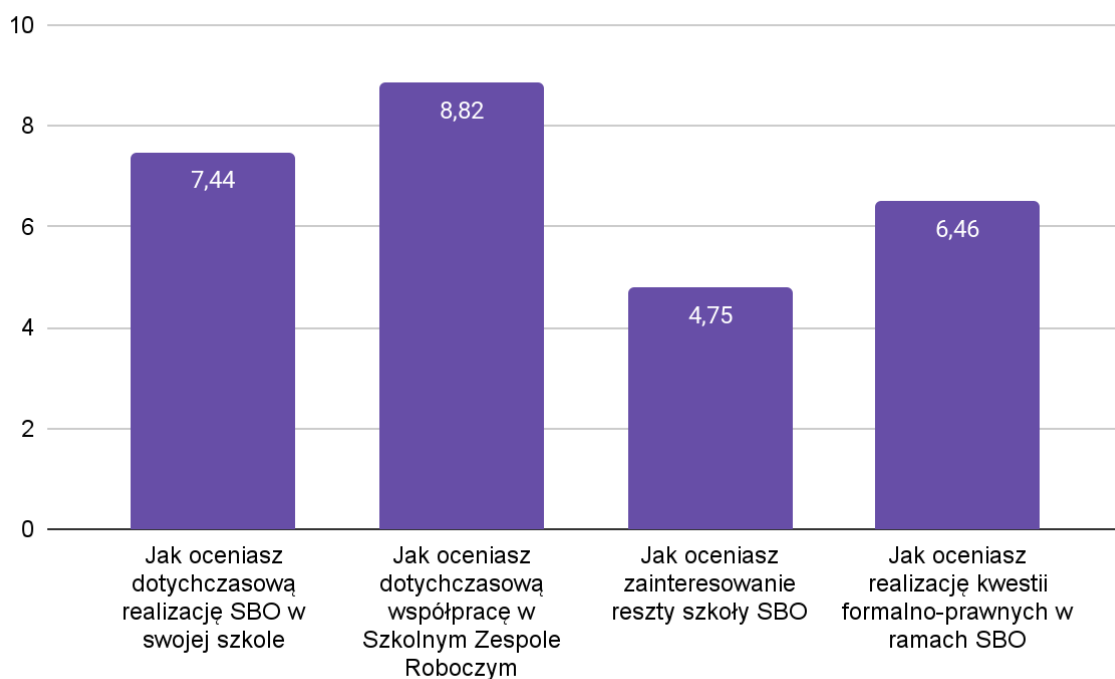
W placówkach w których młodzież z Ukrainy stanowi znaczącą grupę stosowano następujące metody :

- tłumaczenie regulaminu na j.ukraiński (2 szkoły)
- włączenie osoby opiekującej się młodzieżą z Ukrainy w skład Szkolnego Zespołu Roboczego (1 szkoła)
- włączenie osoby z Ukrainy w skład Szkolnego Zespołu Roboczego (1 szkoła)

3. Warsztaty ewaluacyjny w szkołach - najważniejsze wnioski

Osoby uczestniczące w warsztatach ewaluacyjnych zostały poproszone o ocenę na skali 10 punktowej (gdzie 1 oznacza - bardzo źle, a 10 - bardzo dobrze) następujących zagadnień:

- realizację SBO w szkole
- współpraca w ramach Szkolnego Zespołu Roboczego
- zainteresowanie społeczności szkolnej SBO
- realizacja kwestii formalno prawnych

Osoby w Szkolnych Zespołach Roboczych wysoko oceniły współpracę w Szkolnym Zespole Roboczym (średnia ocen 8,82) a także dotychczasową realizację SBO w szkole (średnia ocen 7,44). Zdecydowanie najniżej zostało ocenione zainteresowanie reszty szkoły realizacją SBO w placówce (średnia ocen 4,75) .

a. Jakie problemy członkowie/członkinie Szkolnych Zespołów Roboczych dostrzegają w zakresie współpracy wewnątrz zespołu?

Do najczęstszych problemów wskazywanych przez osoby realizujące SBO należą:

- **komunikacja** w szczególności przepływ informacji pomiędzy członkami i członkiniami Szkolnego Zespołu Roboczego nt. terminów spotkań, podziału obowiązków, zasad realizacji projektu

“Problemem jest przepływ informacji pomiędzy uczniami na temat ich obowiązków (ale też młodzieży, która nie do końca wiedziała po co idzie do urn). Podział obowiązków należy uściślić.”

- **organizacja pracy w Szkolnym Zespole Roboczym** w tym nierówny podział obowiązków w Szkolnym Zespole Roboczym, niewystarczająca ilość spotkań wewnętrznych, mało czasu na spotkania wewnętrzne
- **czas realizacji projektu** jest zbyt krótki (od września do grudnia) co przekłada się na zbyt mało przestrzeni na integrację Szkolnych Zespołów Roboczych i słabą komunikację w zespole. Dodatkowo realizacja projektu w 4 miesiące obciąża czasowo osoby należące do SZR przez co trudno jest im pogodzić pracę przy realizacji SBO z innymi aktywnościami i obowiązkami. Pojawił się pomysł przełożenia rozliczenia projektu na marzec/kwiecień i/lub zmienienia kolejności realizowanych kroków np. etap generowania pomysłów zrealizować w maju/czerwcu (zaraz po ogłoszeniu konkursu) tak, żeby nie tracić energii i motywacji do działania osób uczących się w szkole.

“Mało czasu na organizację spotkań wewnętrznych, co powiązane jest z słabą komunikacją w Zespole”

- **nierówne zaangażowanie w projekt wszystkich członków Zespołu Roboczego** a także trudność w utrzymaniu zaangażowania w grupie na takim samym poziomie przez cały czas trwania SBO.

“zmiany w składzie - ciężko z utrzymanie zaangażowania w grupie, czasami rodzice mają pretensje o ciągłe opuszczanie lekcji przez uczniów”

b. Jakie problemy członkinie i członkowie Szkolnych Zespołów Roboczych dostrzegają w zakresie organizacji działań związanych z SBO?

Do najczęstszych problemów wskazywanych przez osoby realizujące SBO należą:

- **Małe zainteresowanie SBO wśród społeczności szkoły** w tym wśród grona pedagogicznego, rodziców i osób uczących się w szkole. Problemy z promocją SBO w szkole. Trudności w dotarciu z informacją do całej społeczności szkolnej tj. nauczycieli, pracowników szkoły, rodziców.

“Nikogo już nie obchodzi SBO”

“Problemy z promocją SBO w szkole - pomysł na spotkanie z kimś z miasta, kto przedstawi projekt na forum szkoły”

“Promocja nie była w 100% skuteczna. Powinna być lepsza promocja wśród nauczycieli i pracowników szkoły. Nie było listy pań woźnych, kierownika administracyjnego itp. więc oni byli słabiej zaangażowani (ale po uzupełnieniu listy panie woźne chętnie głosowały).”

- **Trudności wśród społeczności szkolnej w zrozumieniu zasad SBO.** Osoby uczestniczące w ewaluacji zwracały uwagę, że niektóre pojęcia używane w ramach projektu są zbyt trudne, a zasady SBO nie są tłumaczone prostym językiem dostosowanym do najmłodszych osób uczestniczących w projekcie.

“Trudno wytłumaczyć przepisy i ustalenia najmłodszym uczniom”

“Wyrażenia SBO i SZR są skomplikowane”

- **Dodatkowe szkolenia organizowane przez Urząd Miasta Lublin.** Pojawiły się pojedyncze uwagi związane z realizowanymi szkoleniami dotyczące:
  - treści szkolenia: dla szkół, które po raz drugi brały udział w SBO szkolenia nie wносиły nic nowego, pojawiły się również uwagi, że język używany podczas szkoleń nie był dostosowany do najmłodszych uczestników i uczestniczek
  - organizacji szkoleń: zbyt dużo szkoleń, zawsze w ten sam dzień tygodnia (np. środa), nieodpowiednie godziny spotkań (zawsze w trakcie lekcji), brak szkoleń on-line

- obowiązku uczestniczenia w szkoleniach: szkoły miały obowiązek uczestniczyć w szkoleniach, a nie było to egzekwowane i na szkoleniach nie była sprawdzana lista obecności.

“Za dużo spotkań z miastem. Organizacyjnie ciężko jest wyjścia robić. Szkolenia w takim formacie - krótkie co jakiś czas - pomagają w koncentracji. Całodzienne byłyby trudne, ale super byłaby opcja hybrydowa - czyli część zajęć online, część spotkań offline.”

c. Jakie problemy członkowie/członkinie Szkolnych Zespołów Roboczych dostrzegają w związku z formalno-prawnymi zasadami realizacji SBO?

Do najczęstszych problemów wskazywanych przez osoby realizujące SBO należą:

- **Przebieg konkursu** “Rozwój samorządności uczniowskiej w Lublinie - Szkolne Budżety Obywatelskie - druga edycja”. W tym zakresie w szczególności zwracano uwagę na:
  - niejasno przedstawiony proces oceny wniosku - osoby składające wnioski nie wiedziały co będzie oceniane
  - zbyt trudny formularz zgłoszeniowy do konkursu
  - trudności ze zrozumieniem zasad realizacji SBO
- **Formalności związane z realizacją SBO.** Osoby uczestniczące w ewaluacji zwracały uwagę, że problemem dla nich są formalności związane z realizacją SBO w szkole i tłumaczenie ich uczniom i uczennicom. Trudnością dla niektórych jest również przygotowanie sprawozdania z przebiegu SBO w szkole.

“Nie wszystko było jasne, można zmienić kilka wy tłumaczeń na prostszy język (spotkania z miastem, jaśniej mówić o tym jak stworzyć regulamin); dużo biurokracji”

“Wydatkowanie pieniędzy musi być zgodne z pzp - uczniowie nie mają wiedzy o procedurach a i dla nauczycieli są one trudne”

“Bardzo duża ilość papierologii - tworzenie notatek, regulaminów, sprawozdań; bardzo dużo formalności, na którą jest za mało czasu”

- **Zbyt późne informacje nt. zasad wydatkowania środków w ramach SBO.**

Podczas ewaluacji sygnalizowano, że informacje takie jak: wymagane certyfikaty jakości zakupionych produktów, stosowanie prawa zamówień publicznych, parametry konta bankowego wpłynęły do placówki zbyt późno

“Późno wpłynęła informacja na temat parametrów konta bankowego”

d. Co członkom i członkiniom Szkolnych Zespołów Roboczych podobało się w realizacji SBO, co chcą zachować?

- **Fajni ludzie.** Zdecydowanie najczęściej osoby uczestniczące w ewaluacji jako największą wartość SBO wymieniali aspekty związane z ludźmi w szczególności: poznanie nowych osób, integracja, współpraca w zespole, rozwój umiejętności związanych z komunikacją w grupie i dyskusji z osobami o różnych poglądach

“Dowiedziałam się że nasza szkoła potrafi współpracować”

“Współpraca z innymi osobami; poznanie nowych osób; polepszenie relacji z innymi; możliwość zmiany; przyjemna atmosfera; spotkania;”

“Zespół roboczy, który się angażuje i wspiera; najbardziej podoba mi się to, że jako nauczycielka mogę poznać lepiej uczniów, zobaczyć ich zaangażowanie, chęć działania;”

- **Pomysły zgłaszane w ramach SBO.** Członkowie i członkinie SZR docenili zarówno konkretne pomysły, które zostały zgłoszone w ramach SBO, jak i samą możliwość zgłaszania pomysłów. Nauczyciele i nauczycielki zwrócili uwagę, że dzięki temu dostrzegali problemy, na które wcześniej nie zwracali uwagi.
- **Dobra atmosfera.** Dla osób realizujących SBO ważna była dobra atmosfera, która niejako pomagała zrekompensować trudy związane z podjętym działaniem

“Dobra/świetna/fajna atmosfera; dogadywanie się wśród rówieśników; wspaniali uczestnicy; współpraca zespołu; wzrost samodzielności uczniów; miłe wspomnienia”

- **Poczucie sprawczości.** Ważnym aspektem SBO dla osób realizujących projekt było poczucie wpływu, możliwość głosowania, zgłaszania swoich pomysłów, poczucie bycia wysłuchanym, wpływ na zmiany w szkole.

"Szkoła to moje miejsce"

"Młodzież wypowiada się w sprawach dla nich ważnych; Ze wszystkimi pracowało się ciekawie - świeże pomysły"

- **Rozwój kreatywności.** Członkowie i członkinie SZR wskazali, że dzięki SBO rozwinęli w sobie kreatywność i umiejętność rozwiązywania problemów.

"Umiejętność znalezienia rozwiązania, szukanie rozwiązań a nie problemów; hasło "Beton" - motywacja do działania, aby rozbić beton, który napotyka"

- **Indywidualne wsparcie szkoły w realizacji SBO i integracja na początku,** co pomogło szkołom w realizacji projektu

"Indywidualne spotkania ZSR z Fundacją Teatrikon"

"Dobre duchy szkoły, które czuwają nad projektem"

Załącznik nr 1. Scenariusz warsztatów ewaluacyjnych

Scenariusz I warsztatu ewaluacyjnego dla Szkolnych Zespołów Roboczych w ramach Szkolnych Budżetów Obywatelskich

Czas trwania warsztatu: 45 minut

Grupa odbiorców: Osoby wchodzące w skład Szkolnych Zespołów Roboczych

Cele warsztatu:

- Określenie stopnia zaawansowania w realizacji SBO w szkole
- Zbadanie problemów i potrzeb związanych z realizacją SBO w szkole w zakresie
  - współpracy w Szkolnym Zespole Roboczym
  - organizacji działań związanych z SBO
  - zagadnień formalno-prawnych związanych z realizacją SBO
- Zebranie pomysłów na zmiany w kolejnych edycjach SBO

Przebieg warsztatu:

1. Wstęp 5 minut

Przywitaj się ;) Powiedz czego dotyczy dzisiejsze spotkanie i ile potrwa. Zrób listę obecności. Przeprowadź krótkie ćwiczenie na rozgrzewkę.

- bezludna wyspa
- kto tak jak ja
- liczenie 1-2-3

2. Informacje podstawowe 5 minut

Zadaj grupie pytania znajdujące się na karcie ewaluacyjnej w część I (kartę znajdziesz poniżej) i uzupełnij ją.

3. Barometr emocji: 5 minut

Poproś osoby uczestniczące w spotkaniu o wstanie. Na podłodze przyklej taśmę malarską (ok 1,5 metra). Na jednym końcu taśmy połóż kartkę z napisem 10 na drugim z napisem 1. 10 oznacza ocenę pozytywną (bardzo dobrze) 1 oznacza ocenę negatywną (bardzo źle). Poproś uczestników, żeby ustawili się w wybranym przez siebie miejscu na osi, w odpowiedzi na pytania:

- jak oceniasz dotychczasową realizację SBO w swojej szkole
- jak oceniasz dotychczasową współpracę w Szkolnym Zespole Roboczym
- jak oceniasz zainteresowanie reszty szkoły SBO
- jak oceniasz realizację kwestii formalno-prawnych w ramach SBO

Po każdym pytaniu zanotuj na karcie ewaluacji, gdzie ile osób się ustawiło.

4. Pogłębiona dyskusja 20 minut

Na tablicy/Flipczarcie/kartce papieru napisz 3 zagadnienia na temat których za chwilę rozpocznie się dyskusja tj.

- a) współpraca w Szkolnym Zespole Roboczym
- b) organizacja działań związanych z SBO
- c) zagadnienia formalno-prawne związane z SBO

Ten etap możesz przeprowadzić na dwa sposoby.

Sposób 1 - dla większej grupy - minimum 9 osób

Podziel uczestników spotkania na 3 grupy. Każda z grup ma za zadanie porozmawiać na inny z wyżej wymienionych tematów i wypisać na kartce wszystkie problemy na jakie napotkali w określonym obszarze. Mają na to 10 minut. Po tym czasie, uzupełnione kartki przekazują grupie obok. Tym samym grupa która pracowała np. nad problemami związanymi z pracą w Szkolnych Zespołach Roboczych, dostaje kartkę z wypisanymi problemami związanymi z organizacją SBO w szkole. Następnie grupy mają 5 minut na dopisanie problemów do kart które dostali. Po 5 minutach następuje kolejna zmiana kart i kolejne 5 minut na uzupełnienie. Po wykonanym zadaniu zbierz karty

Sposób 2 - dla grup gdzie jest mniej niż 9 osób

Zaprezentuj uczestnikom tematy o których chciałbyś/chciałabyś z nimi porozmawiać. Poproś grupę, żeby opowiedziała o swoich problemach w każdym z wyżej wymienionych punktów. Dopilnuj, żeby wskazane problemy zostały zapisane. Dopilnuj, żeby każdy zabierał głos.

5. Skrzynia skarbów i kosz - 10 minut

Weź dwie kartki. Na jednej narysuj skrzynię skarbów (lub napisz “skrzynia skarbów” jeśli nie czujesz się dobrze w rysowaniu) na drugiej narysuj kosz na śmieci (lub napisz “kosz na śmieci” jeśli nie czujesz się dobrze w rysowaniu). Poproś uczestników, żeby na kartkach napisali:

- to co im się podoba w SBO co uważają, że należy zatrzymać i położyli to na skrzynię skarbów,
- to co im się nie podoba, z czego by zrezygnowali i położyli to na kosz na śmieci

6. Podsumowanie 5 minut

Podziękuj za udział w warsztatach. Powiedz, że widzimy się na podobnych za miesiąc!.